

משנים את כללי המשחק בעולם הסייבר

החלטה תקדימית הקובעת, כי תוכנת מחשב תוכר כפטנט, סוללת את הדרך בפני חברות סייבר ישראליות להגנה על המצאותיהן תחת מטריית דיני הפטנטים. רועי מלצר, ראש מחלקת תוכנה ומערכות מידע במשרד Ehrlich & Fenster, העומד מאחורי ההחלטה, מסביר את חשיבותה | אלון שפירא

של פסקי דין, לייצב את המגמה של פסיקה בלתי ברורה בסוגיה האם המצאה בתחום התוכנה היא כשירה פטנט או לא. בפסקי דין עקרוניים כדוגמת Alice Corp. V.S CLS Bank International העלה בית המשפט את הרף להכרה בתוכנה כפטנט והכביד את הנטל על מבקשי פטנטים. הוא קבע שלא יינתן פטנט על רעיון מופשט, אלא על חדשנות אמיתית שיש בה, שימו לב, יסוד של גאונות. לא פחות. ההחלטות הללו הובילו לירידה ניכרת במספר הפטנטים שאושרו על תוכנות.

עם זאת, רועי מלצר מדווח כי לאחרונה חל שינוי במגמה ובמובן זה החלטת הרשם הישראלי מתכתבת עם שינוי מגמה זה. לפי מגמה זו, שבאה לידי ביטוי בפסק דין SMARTFLASH, עדיין נטל ההוכחה על מבקשי פטנט הוא כבד, אך הוא בהחלט אפשרי, אם אכן מדובר בהמצאות שעיקרן פתרון לבעיה טכנולוגית. כמו כן, משרד הפטנטים האמריקאי הציג לאחרונה סט של דוגמאות לתביעות פטנט שיאשרו כאשר הדוגמא הראשונה הייתה המצאה של שיטה להגנה על רשת מחשבים.

"אם בתוכנה יש רכיבים של חוויית משתמש חדשים, פרוטוקול חדשני, עיבוד תמונה חדשני וכדומה, היא תזכה לאישור כפטנט", מסכם רועי מלצר. "נוצר איזון חדש שמחייב את היוזמים והממציאים להכיר את כללי המשחק החדשים כדי להבטיח שההמצאות שלהם בתחום הסייבר יוכרו כפטנט, אך הדבר בהחלט אפשרי".

התבססה על כך שמדובר בתרומה טכנולוגית לעניין הפחתת נפח האחסון והקטנת רוחב הפס וכי היא תורמת תרומה מעבר לאוטומציה של התהליך הידני", מסביר מלצר את החלטת רשם הפטנטים. כידוע, אחד התנאים לאישור המצאה כפטנט הוא התקדמות המצאתית שמאפיינת את הטכנולוגיה. מעבר לכך, הרשם גם קבע, כי המצאה לא תחשב כבלתי כשירה לפטנט רק משום שתוכנת מחשב משמשת לביצועה. הרשם ביסס את עמדתו על שתי החלטות אירופאיות, שם נקבעו עקרונות דומים.

ציון דרך חשוב

"החלטת רשם הפטנטים מהווה ציון דרך חשוב במאבק להגנה על פיתוחים טכנולוגיים בתחום התוכנה", קובע רועי מלצר. "היא סוללת את הדרך בפני חברות הזנק ומרכזי פיתוח בתחומי התוכנה בכלל ובתחום הסייבר בפרט, להגנה על פירות מחקר טכנולוגי בישראל תחת מטריית דיני הפטנטים". מלצר מצביע על כך שגם בשאר העולם מתחבטים קשות בסוגיה של הכרה בתוכנה כפטנט. "צריך לזכור כי רוב הידע החדש בעולם הוא טכנולוגי וחלק לא קטן מבקשות הפטנטים שמוגשות הן בתחום התוכנה. בארה"ב לבדה הוגשו בשנת 2011 לא פחות מ-125 אלף בקשות לפטנטים על תוכנה וחלה עלייה של 120% בתביעות שהוגשו סביב פטנטים על תוכנה. כל זה הוביל את בית המשפט העליון בארה"ב, בשורה

רועי מלצר

מבחן התרומה הטכנולוגית

מי שאיתגר את מדיניות הרשות היה משרד Ehrlich & Fenster. המשרד הגיש בקשה לפטנט עבור המצאה של Digital Layers, שאושרה כפטנט במספר מדינות בעולם, כולל בארה"ב, אוסטרליה, ניו זילנד, סין ורוסיה. ההמצאה מאפשרת למשתמש לבחור ערוצי שמע של פריטים רב-ערוציים השמורים במאגר מרוחק על גבי רשת תקשורת ולערכל אותם מקומית. לאחר שורה של דיונים וערעורים קבע רשם הפטנטים, בהחלטה תקדימית, כי המצאה בתחום התוכנה הינה המצאה כשירת פטנט ובכך נסללה הדרך להכרה בתוכנות כפטנט. "ההחלטה של רשם הפטנטים

ל דיון בעולם הסייבר, מהפריזמה של קניין רוחני, לוקח אותנו ישירות לסוגיה שמעסיקה מאוד את עולם עורכי הפטנטים - האם תוכנה תוכר כפטנט ותזכה להגנה מכוח דיני הפטנטים? "זו אחת הסוגיות השנויות במחלוקת בעולם הקניין הרוחני", מבהיר עורך דין ועורך הפטנטים רועי מלצר, ראש מחלקת תוכנה ומערכות מידע בפירמת עורכי הפטנטים Ehrlich & Fenster, שעל לקוחותיה נמנות חברות כמו יבמ, סמסונג, סיברארק וחברות הזנק רבות בתחום הסייבר. "סוגיית הפטנטים בתור כנה מעסיקה חברות וממציאים מאז תחילת שנות ה-90 של המאה הקודמת וחשובה במיוחד לישראל, שביססה את מעמדה בעולם כמרכז היי-טק עולמי וכמעצמת תוכנה בשני העשורים האחרונים".

קצת היסטוריה. התפיסה הרווחת ברשות הפטנטים הישראלית הייתה בעבר, כי תוכנות מחשב כשלעצמן, שלא במסגרת מערכת חומרה, אינן עורכות מרות בתנאים לקבלת הגנה פטנטית. היא התבססה על ההנחה, כי ההגנה הטבעית על תוכנה מצויה במסגרת זכויות יוצרים ולא במסגרת דיני הפטנטים. "מדיניות רשות הפטנטים הייתה, כי רק תוכנה המהווה רכיב הכרחי במערכת פיזית תהא כשירה לרישום כפטנט וזאת אך ורק כחלק מן המערכת", מסביר רועי מלצר. "כך למשל, נקבע כי מאחר ותוכנה איננה כשירה לרישום, אך חומרה כשירה לרישום כפטנט, מוצר בו משולבים חומרה ותוכנה גם יחד עשוי להיות כשיר לרישום פטנט וזאת בתנאי שליבת ההמצאה מצויה בחומרה. כל זאת בניגוד למצבים בהם ליבת ההמצאה מצויה בתוכנה אשר לא מאפשרים לאמצאה להיות כשירת פטנט".

10 טיפים למציא בתחום הסייבר

אז איך להבטיח שהמצאה בתחום התוכנה בכלל והסייבר בפרט תוכר כפטנט? במשרד עורכי הפטנטים Ehrlich & Fenster ניסחו כמה כללים:

1. הקפידו להתאים בין היתרונות המסחריים של המוצר להמצאות המגנות עליו. המצאה טובה מגינה על חלק עסקי מהותי.
2. אל תפרסמו לפני שהגשתם בקשה לפטנט. פרסום עלול להיגרם מגרסת אלפא או בטא, פרסום מאמר, תיאור מילולי או ויזואלי באתר או ברשתות חברתיות, הצגת דמו ב-YOUTUBE וכדומה.
3. המצאה טובה נותנת מענה פתרון לבעיה או לאתגר טכנולוגי. נסחו את ההמצאה כפתרון לבעיה טכנולוגית (לדוגמה, פרוטוקול תקשורת חדש, ממשק משתמש חדש, מבנה זיכרון חדש, או שימוש בהליך חישובי ליצור חווייה חדשה). תיאור מופשט אינו מספיק.
4. ככל שהמצאה יותר הכרחית לפתרון בעיה טכנולוגית כך היא יותר חשובה. במידה ויש פתרונות אפשריים אחרים, ערך ההמצאה יורד.
5. סוד מסחרי או פטנט? המצאה שעיקרה הליך

המתבצע בשרת (לדוגמה, הליך עיבוד נתונים), ואין דרך יעילה לזהותו ללא גישה לקוד, הינה המצאה קשה לאכיפה. יש לשקול הגנה על אמצאות שכאלה כסוד מסחרי. מנגד, המצאה שעיקרה הליך מבוסס על תקשורת עם המשתמש, או ארכיטקטורת מערכת, הינן המצאות שקופות לחיקוי ולרוב מומלץ להגן עליהן באמצעות פטנט.

6. המצאה שעניינה אוטומציה של הליך המבוצע על-ידי בני אדם צריכה להדליק נורה אדומה. על ההמצאה להדגיש את ההבדל מאוטומציה גרידא. לדוגמה, מהן ההתאמות ההמצאתיות שצריך לבצע בכדי ליישם פתרון בסביבה מסויימת (בשכבת מערכת ההפעלה, כשרת על ענן וכדומה).
7. הגדירו את ההמצאה בערכים משיימים. תיאור תוצאה רצויה איננו תיאור המצאה. הדרכים הייחודיות להשגת התוצאה חשובות יותר מהגדרת התוצאה הרצויה בלבד. גדול יותר, מהר יותר, יציב יותר, וויראלי יותר הם תיאורי מכירה טובים, אך אין בהם תרומה להמצאה.
8. בקשת פטנט ללא תיאור, המאפשר לצוות המהתחום ליישם את ההמצאה, הינה בקשה פסולה. לא תקבלו הגנת פטנטית בלי חשיפה ראויה.
9. רוב ההמצאות בתחום הסייבר הן המצאות כשירות פטנט. וודאו, כי מדובר בתהליך טכנולוגי ולא רק בתיאור תוצאות רצויות.
10. אל תשכחו שהגשת בקשות לפטנט היא כלי להגדרת הקניין הרוחני של החברה. יש ערך מהותי להעלות על הכתב את פירות המאמצים שהושקעו בפיתוח המוצר. אם אתם מזלזלים בקניין הרוחני של החברה, מדוע שהמסקיעים יתנו לו שוויו?